

EXPUNERE DE MOTIVE

“Dacă pentru strămoșii nostri romani toate drumurile duceau la Roma, pentru noi, românii ardeleni, toate drumurile duc la București. Acesta este Sionul Neamului Românesc.” (Iuliu Hossu)

Un erou al Marii Uniri, înțemnițat ulterior de regimul comunist, Cardinalul Iuliu Hossu este una din figurile luminoase ale istoriei României.

Episcop al Eparhiei de Cluj-Gherla din cadrul Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, senator de drept în Parlamentul României, membru de onoare al Academiei Române, Cardinalul Iuliu Hossu a impresionat prin ținuta sa morală, prin consecvența și sacrificiul pentru principiile și credința sa.

Anii comunismului i-au adus arestarea, supunerea la un regim de exterminare, impunerea domiciliului forțat și izolarea sa până la finalul vieții.

Unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat al României nu poate fi imaginată fără activitatea sa.

La peste 100 de ani distanță, cuvintele rostite de Cardinalul Hossu în cadrul Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia (1 decembrie 1918) continuă să răsună cu aceeași putere :

“Astăzi prin hotărârea noastră, se înfăptuiește România Mare, una și nedespărțită, rostind fericiți, toți Românii de pe aceste plaiuri: Ne unim pe veci cu Țara mamă, România. (...)

A biruit dreptatea!

(...) Aceasta e ceasul dreptății lui Dumnezeu și al răsplătirii Lui, acest-i ceasul bucuriei noastre, bucuria unui neam întreg, pentru suferințele veacurilor, purtată de un neam, cu credința în Dumnezeu și cu nădejdea în dreptatea lui.

Suferințele veacurilor se îmbracă în lumină, cum revarsă în clipa aceasta soarele asupra noastră lumina sa, cu binecuvântare.

Fericit am vestit hotărârea judecății lui Dumnezeu prin reprezentanții a toată suflarea românească; fericiți voi, cari ați pecetluit pe veci, Unirea cu Țara-mamă.”

De-a lungul întregii vieți și în fiecare etapă a carierei sale, Cardinalul Iuliu Hossu a dat dovadă de o dăruire remarcabilă, arătând atât curajul necesar pentru a lupta împotriva răului, indiferent de formele sale cât și un angajament total față de promovarea moralității necesare într-o societate.

În cea mai întunecată perioadă a istoriei, Holocaustul, el a ales să-și pună propria viață în pericol, acționând nu numai prin cuvinte, dar mai ales prin acțiuni care au contribuit la salvarea de la distrugere a unor vieți evreiești..

Astfel, Cardinalul Hossu și-a folosit funcția de Episcop al Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, pentru a vizita ghetoul din Cluj, aducând mâncare și încercând să ofere un sprijin evreilor care trăiau acolo în condiții îngrozitoare.

Mărturiile vorbesc și despre evreii pe care i-a ajutat să se ascundă în Catedrala Greco-Catolică din Cluj, pentru a preveni deportarea acestora.

Dăruirea și curajul cardinalului Hossu au fost dovedite încă o dată când, în 2 aprilie 1944, deși se afla sub o puternică presiune publică și privată, și-a riscat propria sa viață prin emiterea pastoralei „Către Preoți și Mireni - chemare pentru ajutorarea evreilor” în care menționa :

“Chemarea noastră se îndreaptă stăruitor către voi toți, venerați Frați și Prea Iubiți Fii, să-i ajutați pe evrei nu numai cu gândul, dar și cu jertfa voastră, știind că azi nu putem face lucru mai bun decât această creștinească și românească ajutorare, din caldă iubire omenească. Prima preocupare a ceasului de față să fie această acțiune de ajutorare.”

***

Cardinalul Iuliu Hossu s-a născut la Milașul Mare (în prezent Milaș), în județul Bistrița-Năsăud, la 30/31 ianuarie 1885, ca al treilea din cei șase fii ai preotului Ioan, parohul de Milaș, și ai soției sale, Victoria.

Între 1892-1896 a urmat cursurile elementare la Școala confesională greco-catolică din Milașul Mare, apoi, între 1896-1899, Gimnaziul Luteran German din Reghin, și între 1899-1900, Gimnaziul Romano-Catolic din Târgu Mureș. Din 1900 urmează Gimnaziul Superior Român-Unit din Blaj, unde în 1904 a obținut diploma de bacalaureat.

După încheierea studiilor în țară, din toamna anului 1904 a fost trimis la Roma, ca student la Institutului "De Propaganda Fide", fiind alumn al Colegiului Urbano.

În 1906, la 4 iulie, a obținut doctoratul în filosofie, iar în 18 iunie 1910, titlul de doctor în «sfânta teologie». A fost hirotonit preot la 27 martie 1910, la Roma, în biserica Colegiului Urbano.

După hirotonire s-a întors în Eparhia de Lugoj, unde, între 1910-1912, a îndeplinit diferite funcțiuni. A fost, pe rând, notar, arhivist, bibliotecar, secretar consistorial, secretar episcopal. În 1912, a fost numit director de cancelarie asesor consistorial, urmând ca în 1913 să fie numit profesor de studii biblice la Seminarul diecezan din Lugoj.

Era o persoană cu o cultură vastă, cunoștea șase limbi de circulație internațională și limbile clasice.

În anul 1914 a fost trimis ca delegat episcopal la Congresul Euharistic de la Lourdes. Pe drumul de întoarcere din acest pelerinaj l-a surprins începutul Primului Război Mondial. Reîntors în țară, s-a înrolat cu gradul de sublocotenent și a plecat pe fronturile din Boemia, Moravia și Austria, cu misiunea de a celebra Liturghii, de a parcurge spitalele de campanie și a aduce soldaților răniți alinare sufletească.

Tuturor românilor le transmitea speranța în biruința idealului național, repetându-le cu încredere: "Dreptatea va învinge!"

În semn de recunoaștere a meritelor din perioada 1914-1917, în care a activat ca preot militar, i s-a conferit Crucea de onoare clasa a II-a, cu decorația de război a Crucii Roșii iar mai târziu a primit «laudă și recunoștință pentru distinsele servicii din vremea de război».

A fost numit Episcop al Gherlei de către Împăratul Carol al IV-lea, prin decret imperial, în 3 martie 1917, și apoi, la 21 aprilie 1917, a fost confirmat de Papa Benedict al XV-lea. La 4 decembrie 1917 a fost consacrat Episcop în Catedrala din Blaj. În 15 decembrie 1917 a preluat oficiul eparhial, iar a doua zi a avut loc instalarea solemnă în Catedrala din Gherla.

Episcopul Iuliu Hossu a avut și rolul excepțional de Vestitor al Marii Uniri : la 1 decembrie 1918 a fost desemnat să dea citire „Rezoluțiunii Adunării Naționale” la Alba Iulia.

Ulterior, între 12-14 decembrie 1918, a făcut parte din delegația care a prezentat Regelui Ferdinand I, la București, actul Unirii.

În calitate de senator de drept în Parlamentul României a participat nemijlocit la discuții asupra legii învățământului, asupra legii cultelor, asupra concordatului cu Roma (aprobat în 1929).

La 5 iunie 1930, prin Constituția Apostolică Sollemni Conventione a Papei Pius al XI-lea, Episcopul Iuliu Hossu a fost numit Episcop de Cluj-Gherla, sediul fiind transferat la Cluj și Eparhia devenind de Cluj-Gherla. Biserica cu hramul Schimbarea la Față, donată de Papa Bisericii Greco-Catolice în anul 1924, a fost ridicată la rangul de catedrală. Arhiepiscopul Iuliu Hossu a fost instalat în 4-5 octombrie 1930 în Catedrala din Cluj. La 19 iulie 1930 a fost numit Administrator Apostolic al Eparhiei nou-înființate a Maramureșului, misiune care o va avea până în 19 iulie 1931.

S-a preocupat în mod deosebit de dezvoltarea învățământului în Eparhia sa, a asigurat baza materială școlilor existente, a înființat noi școli. Astfel, în 1933-1934 a achiziționat și extins clădirea destinată Academiei de Teologie din Cluj-Napoca.

La 13 decembrie 1931 a fost decorat cu "Ordinul Ferdinand I", în grad de Mare Ofițer", iar, mai apoi, la 8 iunie 1935, i-a fost decernat "Ordinul Ferdinand I", în grad de Mare Cruce.

În 16 septembrie 1936, Episcopul Iuliu Hossu a fost numit, de către Papa Pius al XI-lea, Asistent al tronului pontifical, Conte roman și Prelat papal.

Din 25 iulie 1941 a fost numit și Administrator Apostolic al Eparhiei de Oradea Mare, misiune pe care a îndeplinit-o până în 21 noiembrie 1945.

În perioada 16 februarie – 8 martie 1940 s-a aflat la Roma împreună cu alți ierarhi greco-catolici, solicitând intervenția Papei Pius al XII-lea în favoarea Transilvaniei, a cărei integritate teritorială era amenințată.

Perioada 1940-1944, cu cedarea Ardealului, l-a găsit pe Arhiepiscopul Iuliu Hossu ca singur mentor spiritual al românilor din zonă, punându-și în pericol viața cel puțin de trei ori când au fost organizate atentate.

Un om caritabil, își dedica fiecare sâmbătă săracilor pe care îi ajuta și financiar, cu hrană, chiar și cu locuințe.

De asemenea, era deschis către ecumenism, iar relația sa cu Episcopii ortodocși Nicolae Ivan și apoi cu Nicolae Colan al Clujului a fost foarte bună.

La 2 iunie 1945 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Anul 1948 marchează suprimarea Bisericii Greco-Catolice : la 1 decembrie 1948 a fost emis Decretul nr. 358 prin care Biserica Română Unită a fost scoasă în afara legii.

În noaptea de 28/29 octombrie 1948, Episcopul Iuliu Hossu a fost arestat la locuința din București a fratelui său, Traian, și dus la Ministerul de Interne. Aici a avut o scurtă întâlnire cu ministrul cultelor, Stanciu Stoian, și mai târziu a avut o întrevvedere cu prim-ministrul comunist, Petru Groza, amândouă însă fără niciun rezultat.

În continuare, împreună cu ceilalți Episcopi arestați și ei la 28-29 octombrie 1948, au fost duși la vila patriarhală de la Dragoslavele, unde au fost închiși din 31 octombrie 1948 până în 26 februarie 1949.

Aici, atât Patriarhul Iustinian Marina cât și vicarul său, Teoctist Arăpașu, i-au vizitat, pentru a sta de vorbă cu Episcopii greco-catolici și a le cere să renunțe la unirea cu Scaunul apostolic al Romei. Răspunsul Episcopului Iuliu Hossu a fost, ca de fiecare dată când era anchetat: „Nu pot, credința noastră este viața noastră!”

Toți Episcopii greco-catolici au rămas perseverenți în credința lor.

A urmat, între 27 februarie 1949 – 24 mai 1950, un arest preventiv la Mănăstirea Căldărușani. În urma refuzului de a-și abandona credința, între 1950-1955 Episcopii greco-catolici au fost încarcerati la penitenciarul din Sighet.

Episcopul Iuliu Hossu a fost deținut la Sighet, în regim de exterminare, între 27 februarie 1949 – 24 mai 1950. Închisoarea a fost pentru Episcopul Iuliu Hossu un drum despre care, ulterior, va scrie în memoriile sale, încheiate în 1962 : „Aceasta a fost cea mai înaltă universitate pe care am parcurs-o, adevărată universitate în care trebuia să trăiesc tot ceea ce învățasem mai înainte”.

În 1952 s-a stins din viață Valeriu Traian Frențiu, cel mai în vârstă dintre Episcopii greco-catolici închiși; în 1953 murea la Penitenciarul Sighet Episcopul Ioan Suciuc, cel mai tânăr; iar în 1955 a decedat și Episcopul Tit Liviu Chinezu.

Între 6 ianuarie 1955 – 2 februarie 1955, Episcopii Iuliu Hossu, Alexandru Rusu și Ioan Bălan au fost transferați într-o locație secretă a Securității. Datorită stării precare de sănătate, ca urmare a anilor de detenție, între 2 februarie 1955 – 7 mai 1955, Episcopii Hossu, Rusu și Bălan s-au aflat la Spitalul “I.C. Frimu” (Spitalul Floreasca) din București, unde li s-a pus dantura și au urmat un regim medical.

După acest timp de refacere prin care comuniștii credeau că îi vor convinge să renunțe la pretențiile lor, văzând că Episcopii continuă cu memoriile prin care cereau repunerea în drepturi a Bisericii Greco-Catolice și solicitau să se întâlnească cu Petru Groza, s-a decis să nu fie eliberați. Episcopii s-au întâlnit cu Petru Groza, dar nici această întâlnire nu a avut rezultat.

Între 7 mai 1955 – 14 iulie 1956, Episcopii Hossu, Rusu și Bălan s-au aflat în domiciliu obligatoriu la Mănăstirea Curtea de Argeș. Văzând că memoriile continuă și de aici, Episcopii au fost separați. Între 14 iulie 1956 – 16 august 1956, Episcopii Hossu și Bălan au fost deținuți la Mănăstirea Ciorogârla.

Timp de 14 ani, în perioada 16 august 1956 – 13 mai 1970, Episcopul Iuliu Hossu a fost deținut la Mănăstirea Căldărușani, cu domiciliu obligatoriu. Aici a început să își aștearnă pe file memoriile timpului detenției. A încheiat aceste memorii în 1962 și le-a dat pe ascuns fratelui său, care le-a păstrat în siguranță și astfel, după căderea regimului comunist, în 2003, a putut fi editat la Cluj volumul Memoriilor.

În 1969, Papa Paul al VI-lea a decis să îl ridice pe Episcopul Iuliu Hossu la demnitatea de Cardinal. Pentru a-l înștiința despre această decizie a Suveranului Pontif, a fost trimis la Căldărușani Mons. Giuseppe Chelli, la Episcopul Hossu care se afla în domiciliu obligatoriu și sub supravegherea Securității. Episcopul a răspuns delegatului pontifical: „Transmiteți că mulțumesc Pontifului Roman pentru această mare onoare, pe care o ofer Bisericii, dar eu nu voi merge la Roma”, așa cum se obișnuia, ca înalt prelat al Bisericii Romane, „ci voi rămâne aici, cu turma care mi-a fost încredințată”.

În 28 aprilie 1969, Papa Paul al VI-lea l-a ridicat pe Episcopul Iuliu Hossu la demnitatea de Cardinal in pectore (primul Cardinal al Bisericii Române Unite și al națiunii române), decizie anunțată public în Vatican abia la 5 martie 1973.

În 13 mai 1970 începea ultima dintre cele 3 spitalizări ale Episcopului Iuliu Hossu. După 15 zile, s-a stins din viață la 28 mai 1970 (ora 9.15), la spitalul Colentina din București, și a fost înhumat la Cimitirul Bellu catolic din capitală, chiar în ziua următoare. La 7 decembrie 1982, rămășițele pământești au fost transferate, fiind depuse într-un cavou subteran concesionat în Cimitirul Bellu catolic.

În 19 martie 2019, Papa Francisc a autorizat Congregația pentru Cauzele Sfinților să promulge decretul de recunoaștere a martiriului Episcopilor greco-catolici români Valeriu Traian Frențiu, Vasile Aftenie, Ioan Suciu, Tit Liviu Chinezu, Ioan

Bălan, Alexandru Rusu și Iuliu Hossu, “uciși din ură față de credință în diverse locuri din România între 1950 și 1970”.

***

Viața și faptele Cardinalul Iuliu Hossu continuă să fie o busolă care arată drumul corect în întuneric, prezentând o valoare certă, necesară pentru viitor. Acțiunile sale din perioada Holocaustului, curajul și convingerile sale de neclintit, vor continua să reprezinte un exemplu pentru generațiile care vor urma.

Adoptarea acestui act normativ va reprezenta atât un act de reparație morală cât și un gest simbolic cu o puternică încărcătură morală, care va transmite un mesaj puternic tuturor partenerilor de dialog ai României și va consolida prestigiul țării noastre în plan internațional.

În același timp, toate manifestările organizate în conformitate cu prezenta propunere legislativă vor permite redescoperirea unei personalități care a avut o rol extraordinar de important în istoria recentă a României.

Recuperarea istoriei și înțelegerea suferinței sunt o dimensiune morală fundamentală și nu doar o simplă măsură firească de delimitare a Statului Român față de structurile represive predecesoare.

Instituirea anului 2025 ca “Anul Cardinal Iuliu Hossu” este atât un element de normalitate cât și un gest de demnitate, care va aduce o minimă dreptate pentru toate victimele persecuției comuniste, având datoria să se transforme într-un simbol pentru viitor, libertate, drepturile omului și valorile unei societăți normale.

Inițiatori,

~~Silviu Vexler~~
Deputat FCER

Ovidiu Victor Gaț
Deputat FDGR